

AGNIESZKA NAROŻNIAK

Karta Polaka w systemie instytucjonalnym polskiego prawa o cudzoziemcach

Streszczenie

Zmiany legislacyjne ostatnich lat sprawiły, że istotnie wzrosło znaczenie Karty Polaka w polskim systemie prawnym. Proces ten domaga się refleksji nad miejscem tego dokumentu w prawie o cudzoziemcach oraz nad jego relacją do innych instytucji tego prawa.

W założeniu Karta Polaka miała służyć oficjalnemu potwierdzeniu przynależności posiadacza do Narodu Polskiego oraz przyznaniu uprawnień, z których cudzoziemiec mógł korzystać podczas pobytu w Polsce. Obecnie uzasadnione jest stwierdzenie, że Karta uzyskuje nową „pobytową” funkcję. Chociaż nie daje ona sama w sobie prawa pobytu w Polsce, to jednak pozwala posiadaczowi wnioskować o bezterminowy tytuł pobytowy bez konieczności spełnienia zwykłych wymogów migracyjnych. Zmiany sprawiły, że zasadne jest mówienie także o „repatriacyjnej” funkcji Karty Polaka. Z jej przyznaniem nie wiąże się nadanie polskiego obywatelstwa, ale stanowi ona wygodny pomost do niego, pozwalający uniknąć trudnej przeprawy przez standardowe procedury. Jeśli chodzi o wyjazd z Polski, posiadanie Karty Polaka nie stanowi samo w sobie przeszkody do nałożenia na cudzoziemca obowiązku opuszczenia Polski. Trzeba jednak zauważyć, że pełniąc swoje funkcje, Karta w znaczący sposób zmniejsza prawdopodobieństwo zobowiązania do powrotu jej posiadacza.

Atrakcyjność statusu posiadacza Karty Polaka potwierdza rosnące zainteresowanie wnioskowaniem o ten dokument. W systemie prawa o cudzoziemcach pozostają jednak elementy świadczące o pewnym niedopracowaniu całej koncepcji. W praktyce powstają problemy z oceną związków z polskością osób deklarujących polskie korzenie oraz pytania o skutki nieuczciwych praktyk przy ubieganiu się o Kartę Polaka. Wątpliwości budzi brak ujednoczenia statusu posiadacza Karty niezależnie od posiadania lub nie innego uprzywilejowanego statusu: obywatela Unii Europejskiej bądź członka jego rodziny. W niektórych punktach wydają się potrzebne korekty legislacyjne. Równoległe powinny zostać podjęte działania poprawiające jakość procesu stosowania obowiązującego prawa.

Słowa kluczowe: Karta Polaka – prawo o cudzoziemcach – Polacy na Wschodzie